

Binnen tien jaar zijn we nummer 1 in Europa

Voordat de reeks 'In gesprek met...' begon, had Rob van Gijzel het al aangegeven. De visie van Karien van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken, mag in deze serie niet ontbreken. Als coördinerend bewindsvrouw, namens het kabinet, is zij als geen ander verantwoordelijk voor het Rijksbeleid zoals dat voor de Regio Zuidoost Brabant wordt vormgegeven. Een gesprek over de ontwikkelingen binnen de Nederlandse Economie in het geheel en de status van Zuidoost Brabant als kennisintensieve regio in het bijzonder. Het feit dat Van Gennip persé een gaatje wilde vinden en vond in haar zeer drukke agenda geeft de betrokkenheid aan van deze bewindsvrouw bij de regio. Een betrokkenheid die verassend genoeg mede is ingegeven door een onvoorwaardelijke liefde voor techniek die ontstond in hetEvoluon.

*Rob van Gijzel in gesprek
met Karien van Gennip*

Op de vraag of haar interesse voor “de Eindhovense Brainport” ook een basis vindt in haar ingenieursstudie in Delft antwoordt Van Gennip met een brede glimlach: “Ook, maar belangrijker is nog dat ik als klein meisje al het Evoluon bezocht wanneer we op bezoek waren bij mijn Opa, die in Nuenen woonde. Liep ik, als één van de weinige meisjes tussen allemaal jongens, door het Evoluon te dromen en ontdekte er de wereld van techniek. Die wondere wereld van techniek en innovatie is altijd blijven trekken. Dus wat dat betreft pas ik wel bij deze regio.”

Het ontlokt Van Gijzel de opmerking dat we op dit moment het Evoluon missen waar het gaat om het enthousiast maken van kinderen voor techniek. Een speerpunt in de regio Eindhoven. Van Gennip: “Dat klopt, maar er is ook een taak weggelegd voor de reguliere onderwijsinstellingen om kinderen al jong kennis te laten maken met techniek. Daarnaast moeten we er met zijn allen naar streven om het imago van de industrie op te poetsen. We zijn bij uitstek een land van zakelijke dienstverleners en dat moeten we ook

zo houden. Maar met alleen zakelijke dienstverlening komen we er niet. Net zo goed als transport en logistiek slechts één van de kurken is waar de Nederlandse economie op kan drijven. Daarom is het goed dat we daar nu de kennisindustrie aan toe kunnen voegen. Sterker nog, ik denk dat de kennisindustrie de komende jaren uit kan groeien tot een belangrijke, zoniet belangrijkste, kurk.”

Van Gijzel reageert dat men, in politiek Den Haag, wel ziet wat er in de regio gebeurt, maar dat de erkenning daarvan, namelijk de economische betekenis van de regio voor de Nederlandse economie, vooralsnog achterwege blijft. “Voor de mainport Amsterdam, met haar financiële- en dienstencentrum, begrijp ik de prioriteitstelling van het kabinet. Het gaat daar economisch als een speer. Maar dat de mainport Rotterdam, gericht op transport en logistiek, met haar zeer geringe toegevoegde waarde een veel hogere status, meer aandacht en heel veel meer geld krijgt dan de brainport Eindhoven vind ik, ook gezien vanuit de nationale economie, onbegrijpelijk.

Van Gennip: “Daar ben ik niet mee eens. Met mijn benoeming tot coördinerend bewindsvrouw voor de regio Eindhoven is er door het kabinet al een duidelijk signaal afgegeven dat het kabinet dit gebied erkent als regio van “Nationaal economische belang”. Dat blijkt ook uit de toekenning van de status van Brainport in de Nota Ruimte. Daarnaast is door middel van het Paasaccorde een miljard euro extra vrijgemaakt voor innovatie. Kortom, je perceptie dat de medeverantwoordelijkheid van de overheid er voor deze regio niet is, deel ik niet. Ik vind ook niet dat je op deze wijze de drie kurken tegen elkaar af moet zetten. In de Nota Ruimte zijn de drie regio’s even belangrijk gemaakt. Daaromheen bestaan ondersteunende regio’s, die ‘kleinere’ kurken vertegenwoordigen, zoals de driehoek Twente, Wageningen, Nijmegen waar de technologische kennis op het gebied van Agrifood zeer groot is. Dit past dan weer in de bevindingen van het Innovatieplatform die, naast de drie mainportfuncties, nog vier speerpunten heeft benoemd, te weten Food & Flowers, Water, High Tech en Creatieve Industrie. Aandachtsgebieden die elkaar natuurlijk wel eens overlappen. Maar dat zie ik niet als een probleem, zolang de initiatieven elkaar versterken.”

Van Gijzel wijst op de uiteindelijke keuzes die in de Rijksnota’s worden gemaakt. “De Nota Mobiliteit legt een enorme nadruk op het verbeteren van de bereikbaarheid van de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad en de regio Utrecht. Enorme sommen geld worden door het Rijk uitgetrokken ter ondersteuning van de Rotterdamse Haven, denk aan de Tweede Maasvlakte. Voor de economische ontwikkeling van de mainports Amsterdam en Rotterdam geldt naast erkenning ook medeverantwoordelijkheid vanuit het Rijk voor beleidsontwikkeling en – uitvoering en de financiering. De opzienbarende sterke brainport-ontwikkeling in deze regio wordt door het kabinet in de tweede divisie ondergebracht bij “bloemen, water en creatieve industrie.”

Van Gennip: “Ik ben er van overtuigd dat we goed in kaart hebben gebracht wat er in de diverse regio’s gebeurt. Maar de vraag is of de overheid de primaire keuzes moet maken? In mijn ogen moet de overheid vooral faciliterend optreden voor het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven moet zelf zorgen dat de vrijgemaakte gelden goed geïnvesteerd worden. Een goed voorbeeld in de Eindhovense regio

is de participatie van de Rijksoverheid op de High Tech Campus. Wij hebben de komst van het Holst centrum voluit ondersteund, maar de initiatiefnemers zijn afkomstig uit het bedrijfsleven en het onderwijs. Zij weten, door ervaringen uit de praktijk van alledag, welke ontwikkelingen kansrijk zijn. Zij hebben mij, in mijn rol als coördinerend bewindsvrouw, ervan overtuigd dat het er moest komen. Ben je het daar vervolgens over eens, dan is het zaak slagkracht aan de dag te leggen zodat het centrum zo snel mogelijk gerealiseerd wordt.

Een ander goed voorbeeld is de ontwikkeling van Eindhoven Airport. Op mijn initiatief wordt er op dit moment koortsachtig gekeken om een verdere groei van de burgerluchtvaart, noodzakelijk voor de economische ontwikkeling van de regio, mogelijk te maken. Natuurlijk is dat een complexe materie, omdat bijvoorbeeld defensie en omwonenden, ook een belangrijke stem hebben in het geheel, maar we zijn er wel druk mee bezig. Ook daar zie je dus de medeverantwoordelijkheid van de overheid voor deze regio. Het besef is er dat bij een status van Brainport ook een goede infrastructuur hoort en dus werken we daar gezamenlijk aan.”

Van Gennip legt de nadruk op het woord gezamenlijk. De Staatssecretaris is sterk voorstander van de solidariteitsgedachte. Een gedachte die in Zuidoost Brabant behoorlijk sterk leeft. Zeker als het afzet wordt tegen de andere regio's is men zich in Zuidoost Brabant bewust van de sterke en zwakke punten van deze regio. Van Gijssel haakt daar op in, hij stelt met enige zorg naar de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt te kijken. "Zeker als er zich dadelijk weer een piek in de economie aandient, is er een tekort aan goed geschoold (technisch) personeel."

Van Gennip: “Voor mijn gevoel zit een deel van de pijn in de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Van laag tot hoog blijkt de kwaliteit van de afgestudeerden niet te matchen met de kwaliteit die het bedrijfsleven vraagt. We voldoen met ons onderwijsstelsel blijkbaar niet aan de gewenste kwaliteit. Natuurlijk is dat een zorgelijke ontwikkeling, daar heb je helemaal gelijk in. Er zou in mijn optiek ruimte moeten zijn voor verschillende soorten leerlingen. De een leert nu eenmaal makkelijker met zijn handen dan de ander. Het zou het aantal dropouts, in voornamelijk het VMBO, drastisch

terug kunnen dringen. Terwijl het aanbod aan goed geschoold technisch personeel dan vanzelf toeneemt. Zuidoost Brabant heeft natuurlijk op dit moment nog een specifiek probleem dat er niet volstaan kan worden aan de vraag naar technisch opgeleid personeel. Dus moeten we ook, en daar pleit bijvoorbeeld iemand als Wim van der Leegte sterk voor, de maakindustrie promoten. Het is niet erg om vuile handen te krijgen.”

Van Gijssel ondersteunt de uiteenzetting van Van Gennip van harte, maar, zo stelt hij, zo ziet het er in de praktijk niet uit en ik zie op korte termijn daarin ook geen veranderingen. Om te illustreren hoe het ook zou kunnen, haalt Van Gijssel het voorbeeld aan van een aantal Eindhovense bedrijven die samen met de gemeente, in 2003, voorstelde om personeel in tijde van laagconjunctuur in dienst te houden en bij te scholen, zodat ze in de hoogconjunctuur extra gemotiveerd en met extra kennis van zaken aan de slag konden. "Voor alle partijen een geweldige manier om de economische slechte tijd door te komen. De technische kennis bleef voor de bedrijven en de regio behouden, de werkgelegenheid zou op peil blijven en te-

gelijktijdig zou innovatie een concrete invulling krijgen op bedrijfsniveau. Het project moest de erkenning krijgen van tijdelijke arbeidsduurverkorting waardoor het ook financierbaar zou worden. Die erkenning moest komen van het Ministerie van SZW. Maar daar gaf men in het geheel absoluut geen gehoor.”

Van Gennip: “Ik weet natuurlijk niet wat het voorstel precies inhield en waarom het is afgewezen, maar in essentie zijn dit soort initiatieven toch het antwoord op bovenstaande problemen. Net als ik er voorstander van ben om ervaren medewerkers horizontaal door te laten stromen binnen organisaties, zodat hun kennis en ervaring niet verloren gaat op het moment dat ze om wat voor reden hun huidige werk niet langer kunnen doen. In Nederland schrijven wij mensen te snel af. Een ondernemer kiest liever voor een jonge, goedkopere, kracht, terwijl kennis en ervaring juist de concurrentiepositie kunnen verstreken. Wat dat betreft haal ik graag een voorbeeld aan van een Nederlands bedrijf dat door slim te kijken naar productieprocessen en optimale inzet van personeel, de strijd aan kon gaan met een Ierse concurrent. Het Ierse bedrijf was puur in kostprijs maar liefst 30% goedkoper. Door echter zaken slim aan te pakken kon het Nederlands bedrijf toch concurrerend opereren. Dat kan alleen als je personeel kennis en ervaring bundelt en bereid is innovatief te denken.”

Van Gennip houdt vervolgens een warm pleidooi voor het voortdurend investeren in talent, kennis en kunde van mensen. Maar zij blijkt daarnaast ook een warme voorstander van een flexibilisering van de arbeidsmarkt.

“Ik heb jarenlang in de Verenigde Staten gewoond en gewerkt en heb de voordelen gezien van een flexibele arbeidsmarkt. Ondernemers in de VS kunnen veel gemakkelijker mensen aannemen, maar ook ontslaan wanneer er geen werk meer is of een project is beëindigd. De arbeidsmarkt is daar een stuk dynamischer dan in Nederland. Bedrijven kunnen flexibeler hun personeelsbeleid invullen. Het grote voordeel is dat werknemers ze sneller aangenomen worden, omdat het voor werkgevers minder bedreigend en dus aantrekkelijker is om mensen in dienst te nemen. Het is zeker niet zo dat alleen werkgevers van een flexibele arbeidsmarkt profiteren. Iedereen profiteert er van. Zeker als er ruimte komt voor om- en bijscholing.”

Van Gijzel begrijpt de redenering maar stelt dat die alleen werkt wanneer de achtervang, zeg de sociale zekerheid, op orde is. Anders blijven mensen met beide handen vasthouden aan wat ze hebben omdat de onzekerheid ten gevolge van ontslag veel te groot wordt.

Tot slot kijkt Van Gijzel tien jaar vooruit. Hij wil van Van Gennip weten waar de regio dan staat. Is Zuidoost Brabant dan één van toptechnologische regio's in de wereld, toonaangevend op het gebied van innovatie en techniek?

Van Gennip: “Daar is het huidige beleid wel op geënt. Dat beleid heeft er toe geleid dat we op dit moment slechts twee regio's, in respectievelijk Zweden en Finland, boven ons hoeven te dulden. Op Europees en mondiaal niveau profileren we ons als de driehoek Eindhoven, Aken, Leuven. Een samenwerking waar ik in geloof. Ik maak me dan ook sterk voor het stimuleren en faciliteren van grensoverschrijdende samenwerking, zoals in het Holst Centrum gebeurt, waar overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven uit Eindhoven en Leuven samenwerken. De High Tech Campus is een goed voorbeeld van samenwerking binnen het bedrijfsleven

op het gebied van techniek en innovatie. Men weet elkaar te vinden en kan van elkaars kennis en kunde profiteren. Dit alles in een setting die, onder meer door de vergader-, winkel- en horecafaciliteiten op The Strip, het community-thinking aanwakkert. Dat is in Europa redelijk uniek waardoor het ook voor buitenlandse bedrijven interessant is om zich daar te vestigen.

Tegelijkertijd zie je dat met de keuze voor de driehoek Eindhoven, Aken, Leuven het verzorgingsgebied wordt vergroot en Zuidoost Brabant dus een aantrekkelijkere plaats wordt om te wonen en te werken. Iets wat vooral buitenlandse bedrijven over de streep moet trekken om zich in de regio te vestigen. Als we daarin slagen kunnen we binnen nu en tien jaar de nummer 1 positie in Europa innemen. De Scandinavische landen ervaren dat namelijk als een groot probleem, ze kunnen hun kennis niet voldoende vermarkten. Wij zijn daar als Nederland van oudsher wel goed in. ‘Be Good and Tell it’ is dan ook een boodschap die ik de ondernemers in de regio Zuidoost Brabant mee zou willen geven. Wees trots op wie je bent en wat je doet en straal dat op een positieve wijze uit. Dan komt ook die erkenning waar Brabant zo naar hunkert vanzelf.”

